BIKETRIAL REVUE

MAGAZÍN ZE SVĚTA BIKETRIALU A CYKLOTRIALU | ČÍSLO 31 | BŘEZEN 2016

SEZONA ZAČÍNÁ

Fort IV: Samuel Hlavatý

První letošní biketrialový závod v olomoucké hale na Fortu IV. přilákal rekordní počet závodníků. V dopolední soutěži na dětských tratích se jich na start postavila rovná padesátka, odpoledne pak dalších třináct. Stejně jako na závodech seriálu MČR/PČR se potvrzuje, že je to právě mládež, kdo zajišťuje pořadatelům účast. Podíváme-li se na statistiku počtu jezdců domácího šampionátu v poslední sezoně (2015), najdeme tam následující čísla: průměrná účast 84, z toho mládež do 15 let 51 jezdců, nad 15 let 33 jezdců. Dá se tedy říct, že zatímco děti byly v Olomouci všechny, dospělí o zimní ježdění zájem příliš nejeví. Nelze se potom divit, že z těch, kteří zájem mají a dorazili, pak většinu vídáme během sezóny pravidelně na stupních vítězů.

Pro závodníky bylo připraveno sedm kontrolních úseků, které se jely na dvě kola. Nabídly pestrou škálu překážek. Od europalet, kterými už jsou přeci jen jezdci za zimu poněkud přesyceni, přes dřevěné cívky, pneumatiky, klády až po betonové roury a vrak automobilu. Tratě byly postaveny se snahou, aby v místech, která nevyskočí, měli jezdci možnost si technicky šlápnout. Trestných bodů bylo poměrně hodně – v průměru 43 na každého závodníka. Kromě velkého počtu jezdců, pro které byl zimní závod jejich úplně první zkušeností s biketrialovou soutěží, za to může i fakt, že se také dost zkušenějších jezdců ukázalo poprvé ve starších kategoriích. «

ÚVODNÍK

Zima pomalu končí a kolotoč soutěží se začíná zase roztáčet. U nás zatím jen v halách – jeden zimní závod je za námi, druhý a bohužel zároveň poslední nás čeká v polovině měsíce. Co to ale je oproti Španělsku! Tam se již od poloviny února závodí venku v přírodě. Na to si u nás budeme muset ještě chvíli počkat, prvním naplánovaným outdoorem je úvodní soutěž Českého poháru v trialu v Praze – Řepích 9. dubna.

RJ

KALENDÁŘ NEJBLIŽŠÍCH AKCÍ

12. 3. Hala Prusice (UCI)
9. 4. ČP Praha Řepy (UCI)
21.-24. 4. Soustředění Domašov
30. 4. Hry mládeže Hamry (UCI)
30. 4. Open trial Hamry (UCI)
7. 5. MČR/PČR Brno (BIU)
15. 5. ČP Ústí nad Labem (UCI)
15. 5. EP Anglie – Elton (BIU)

YOUTH GAMES SBÍRAJÍ PODPORU NA HITHIT.CZ

Pořadatelé Cyklotrialových her mládeže se letos rozhodli vyzkoušet financování projektu crowdfundingovou sbírkou. Základní myšlenka je jednoduchá: snáze seženu tisíc lidí, kteří věnují po stokoruně, než jednoho, který dá stotisícový dar. V prostředí internetových sociálních sítí, kde je lehké sehnat tisíc přátel, to vypadá jako jednoduchá věc – obzvlášť, když si za svůj příspěvek mohou dárci vybrat různé odměny. Kolik lidí z virtuálního světa facebooku však skutečně věnuje reálné peníze na podporu mládežnických závodů, se ukáže na konci sbírky. Přidat se můžete i vy, sbírku najdete na www.hithit.cz pod názvem „**Na kolech přes překážky**“ a máte na to čas do 3. dubna, kdy projekt končí.

Kromě této sbírky je samozřejmě možné Youth Games finančně podpořit také formou přímého sponzoringu přes účet Biketrial klubu Olomouc, číslo účtu 263036654 / 0300. A na závěr ještě jedna skvělá zpráva: také v letošním roce nás bude na závodech Youth Games provázet Kocour Pribináček se svými svačinkami pro jezdce. «

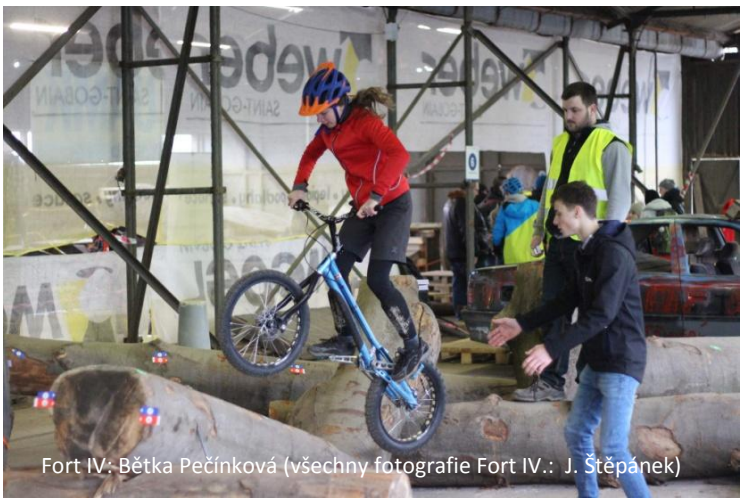

Fort IV.: Bětka Pečínková (všechny fotografie Fort IV.: J. Štěpánek)

VOLNOBĚŽKA: JAK TO FUNGUJE

Nejdůležitější součástka na vašem trialovém kole je menší než jeden centimetr. Je jich několik a najdete je uvnitř volnoběžky – jsou to pružiny zvedající praporky. Na nich záleží, jestli bude volnoběžka spolehlivě cvrčet a neselže v tom nejméně vhodném okamžiku – při prudkém záběru do pedálů při skoku. Spolu s přetrženým řetězem je to jedna z nočních můr každého trialisty. Jak to ale vlastně uvnitř volnoběžky vypadá a jak to funguje?

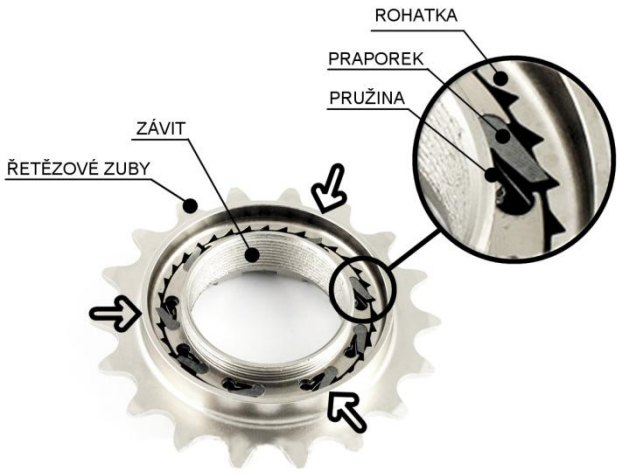

Pokud volnoběžku rozeberete, v prvé řadě se vám na stůl vysype velké množství ložiskových kuliček, které byly mezi vnějším prstencem s řetězovými zuby a vnitřním prstencem se závitem pro namontování na kliku. Když totiž vynecháte rohatku a praporky, nejedná se o nic jiného než obyčejné kuličkové ložisko. Jenže vynechat je nesmíte – právě ony totiž dělají volnoběžku volnoběžkou. Princip fungování je jednoduchý. Při záběru se **rohatka** otáčí proti **praporkům** (někdy se také používá označení *packa*, technicky správně pak *západka*). **Pružina** pod každým praporkem jej tlačí ven, takže svým zubem zajede do zubu rohatky a šlapete. Při volnoběhu klouže rohatka po praporcích, ty se schovají do výřezu ve vnitřním prstenci a pokaždé, když zub rohatky projede, je pružina zase vytlačí ven – a ony cvaknou o rohatku, což je ono charakteristické cvrkání.

Na tomto principu fungují všechny volnoběžky, ať na starém favoritu, horském kole nebo trialovém speciálu. Proč tedy některé volnoběžky stojí stokorunu a jiné dva tisíce? Pro použití na trialovém kole přeci jen máme na volnoběžku vyšší nároky, než u obyčejného kola.

Prvním rozdílem je **počet praporků**. Nejjednodušší volnoběžky mají dva praporky – a pozor, nemusí jít o „šunty“, třeba u silničních kol byste jich většinou víc nenašli. Na trialovém kole ale potřebujeme přenést nárazově značnou sílu, takže praporky jsou mnohem více namáhané a mohly by se zlomit. Jak bylo uvedeno výše, má selhání nepříjemné následky, takže když bude praporků více a jeden z nich nezabere, ostatní to zachrání. Volnoběžky používané v trialu proto mívají praporků větší počet – donedávna bylo běžné 6, dnes se stává standardem 9 praporků. Na obrázku si ale můžete všimnout, že nezabírají všechny najednou. Šipkami jsou označeny tři, které zabírají. Ty ostatní jsou buď částečně, nebo úplně schované – proč, odpoví následující odstavec.

Dalším pro trial velmi důležitým parametrem je totiž **počet poloh**. Když začnete zabírat do pedálů, nezabere volnoběžka hned. Rohatka se musí pootočit, dokud nenarazí na praporek. To, jak moc velká tato prodleva bude, záleží na počtu zubů rohatky – čím více jich tam bude, tím dříve se některý z nich natočí do místa, kde čeká praporek, který pružinka zatlačí do záběru. Jenže zubů nemůže být na rohatce neomezené množství. Jejich velikost musí odpovídat tvaru praporků. Zmenšovat praporky moc víc nejde, pokud mají být schopné přenést sílu jezdcových nohou. Ať tedy chceme nebo nechceme, počet zubů rohatky je obvykle 36 - o čtyři více, než máme (někteří) v ústech. A 36 je také počet poloh, které nabízejí nejlevnější volnoběžky se dvěma praporky. Co cvaknutí, to pootočení o jeden zub. Při normální jízdě to nevadí, ale pro trial je to málo. Jezdec stojí v pedálech, chystá se na rozjezd nebo na skok a potřebuje si nachystat pedály do optimální polohy, aby mohl co nejefektivněji zabrat – jenže volnoběžka zabere jen každých 10° a jednou je přední pedál moc dole, na další cvaknutí už zase moc nahoře. Co s tím? Na pomoc přichází matematika a inženýrský fištrón. Namísto tří praporků jich použijeme šest a jejich polohu zvolíme tak, že tři budou v záběru a tři posunuté o půl zubu rohatky. Střídavě nám budou zacvakávat sudé a liché a namísto 36 poloh jich máme rázem 72. Sláva! A můžeme jít ještě dál, což je případ volnoběžky na obrázku. Tři trojice praporků posunuté o třetinu zubu – 3x36=108 poloh. Ty nejlepší současné volnoběžky (OBR, Monty ProRACE, Bonz Pro Light) používají optimalizovaného tvaru praporků, takže se jim podařilo dostat na rohatku 45 zubů. V kombinaci s 9 praporky tak dosahují 135 cvaknutí na jednu otáčku.

Volnoběžky jsou ve většině případů řešeny se závitem pro našroubování na kliku (nebo zadní náboj), ale začínají se používat i nasazovací – namísto vnitřního závitu je zde zazubení, kterým se nasune na stejně tvarovanou středovou osu a zajistí klikou. Tento systém zjednodušuje výměnu, protože sundávat utaženou volnoběžku není snadné – viz další článek. Hmotnost volnoběžek se pohybuje kolem 185 gramů při běžném ocelovém provedení, při použití titanu se dostanete na 145 gramů a dvojnásobnou cenu. «

VOLNOBĚŽKA: KDYŽ TO NEFUNGUJE

Vzhledem k namáhání, které musí volnoběžka vytrpět, se bohužel není co divit, že občas přestane spokojeně cvrčet a něco se pokazí. Naštěstí ne vždy je nutné kupovat hned novou, řada běžných poruch se dá opravit – pokud ji tedy nerozlomíte na dva kusy, jak už se také některým jezdcům podařilo. Jednou z takových častých poruch je to, že volnoběžka nejde hladce a **zasekává se**. Na vině je nejčastěji špína, která se dostala mezi kuličky ložisek, nebo se také mohlo povolit víčko a některé kuličky se vysypaly. Řešením je volnoběžku sundat z kliky (nemáte-li na to speciální stahovák a klíč s dlouhou rukojetí, zajděte do cykloservisu) – u volnoběžek dotažených silou dospělých jezdců je toto snad nejnáročnější fáze celé opravy. Potom odšroubujte víčko, zkontrolujte kuličky, případně vyberte nečistoty, doplňte vazelínu a znovu smontujte. Někteří také preventivně celou volnoběžku vyperou v benzínu či naftě, aby rozpustili zatvrdlé zbytky maziva. Dalším typem poruchy je, že volnoběžka nezabírá a **protáčí se** v obou směrech. Buď mohla prasknout pružinka pod praporkem (ale že by všechny najednou?), nebo se praporky přilepily v zasunuté poloze (špína, ztuhlé mazivo), nebo se špínou zaplnily zuby rohatky či mají praporky omačkané hrany. Opět vás čeká rozebrání, vyčištění a kontrola praporků a pružinek. Do volnoběžek Echo můžete náhradní koupit třeba v e-shopu www.trialsection.cz, do jiných značek zkuste pohledat na internetu – lepší dát pár stokorun za náhradní díly a poštovné než patnáct set za novou volnoběžku. Posledním typem poruchy je to, že se volnoběžka **viklá**. Někdy je vidět při protáčení klik, jak se ozubené kolo s řetězem naklání ze strany na stranu. U některých volnoběžek je to bohužel dáno výrobními nepřesnostmi a nic s tím nenaděláte. Může to ale být způsobeno povoleným víčkem nebo chybějícími kuličkami – a s tím už si jistě poradíte. «

PASTOREK A PŘEVODOVÝ POMĚR

Ať máme ta ozubená kolečka v tomto čísle kompletní, věnujeme ještě pár slov tomu druhému – pastorku. U malých dětských kol se používá obvyklé uspořádání pevný převodník na klice – volnoběžka vzadu na náboji. U ostatních (mládež, dospělí) se ale v trialu používá opačná montáž: volnoběžka je osazena na kliku a na zadním náboji je jen pastorek. Může být šroubovací nebo nasazovací (osazení na kazetu s drážkami a zajištění maticí) – vzhledem k přenášené síle je častější použití systému se závitem. Pastorky mohou být ocelové nebo z hliníkových či titanových slitin.

Důvodem pro toto řešení je potřeba vhodného **převodového poměru**, který je obvykle u 20“ kola (u 26“ je to jinak) 18 zubů vpředu a 12-14 zubů vzadu. Udělat volnoběžku s 12 zuby sice lze, ale rozhodně do ní nedostanete více než 3 praporky – takže nejmenší použitelná volnoběžka bude mít 16 a více zubů. Tomu by odpovídal přední převodník 24 zubů, což znamená snížení průjezdné výšky. Proto ona opačná montáž s volnoběžkou vepředu. Ten „ideální“ převodový poměr závisí na každém jezdci, u dětí lze jako doporučení pro velikost ráfků 19“/20“ vyjít ze slovenské cyklotrialové metodiky, viz tabulku vpravo. «

Věk jezdce	Počet zubů vpředu (na klice)	Počet zubů vzadu (na náboji)
6-8 let	16	14
9-10 let	18	16
11-12 let	18	15
13-14 let	18	14
15-16 let	18	13
17 a více	18	12

JEDEME DO PRUSIC

Na sobotu 12. března je připraven druhý zimní halový závod, tentokrát ve středočeských Prusicích. Sto metrů dlouhá hala bývalého kravína je využívána k tréninkům mototrialistů i cyklotrialistů. Mezi množstvím navezených překážek převažují velké kameny, což je příjemná změna oproti jiným halám. Postaveno bude 5 kontrolních úseků pro děti a 5 pro dospělé. Pojede se na tři kola podle pravidel UCI / Youth Games. Pořadatelem je Cyklo-trial klub Střední Čechy. «

VÝSLEDKOVÝ SERVIS

Zimní závod Olomouc, 27. 2. 2016: promesa (růžovka): 1. Michal Nagy 2. Václav Kolář 3. Filip Ehrmann | **poussin**: 1. Marek Nagy 2. Radim Ženatý 3. Jiří Sehnal | **benjamin**: 1. Alžběta Pečínková 2. Dominik Sabáček 3. Jakub Mudrák | **minime**: 1. Marek Pochtiol 2. Tomáš Vepřek 3. Michal Kůřil | **modrá**: 1. Jan Hulík 2. Martin Maršala 3. Adam Kosík | **červená**: 1. Václav Kolář 2. Samuel Hlavatý 3. Vojtěch Křiva «

COPA OSONA ZAHÁJIL ŠPANĚLSKOU SEZONU FCC

Český kalendář soutěží v „UCI trialu“ letos osahuje 5 soutěží Youth Games, 3 soutěže Českého poháru, 2 samostatná mistrovství republiky - jedno pro děti, jedno pro dospělé - a prozatím 3 volné závody, celkem tedy 13 soutěží. To ale stále není nic proti španělskému kalendáři Trial FCC (tedy rovněž „UCI trial“): ten obsahuje na období od února do června 24 závodů!

Sezonu odstartoval již 14. února první závod tradičního (17. ročník) a oblíbeného poháru „Copa Osona“. Pětidílný seriál v okrese Osona (severně od Barcelony) má jednotná pravidla pro všechny závody (5 sekcí, 2 kola, stejný časový harmonogram), takže není potřeba vydávat ke každému závodu zvláštní propozice. Na první soutěž na Valentýna přijelo do Taradellu 21 jezdců v dospělých kategoriích, 108 v mládežnických a 33 ve volných. V kategorii elite zvítězil Ion Areitio, druhé místo obsadil Domenec Lladó a třetí byl dánský jezdec Boritz Kristiansen. Podobný počet jezdců (151) byl i na druhém závodě ve městě Tona, kde v elitě zvítězil Abel Mustieles.

I další závody jsou řazeny do seriálů: pětidílný Pohár Katalánska spolu s Dětským pohárem a Open cupem začíná 3. dubna, čtyřdílný Pohár Barcelony startuje 24. dubna, rovněž čtyřdílný Pohár Tarragony začne na první jarní den 20. března a o dva týdny dříve zahájí seriál čtyř soutěží „Open classic“. Samostatně stojí Katalánské mistrovství, které se letos jede v přístavu v Torredembaře 1. května, a závod Trial Legends v polovině června.

Pro úplnost dodejme, že i druhý španělský kalendář soutěží podle pravidel biketrialu (BIU) obsahuje více než dvě desítky soutěží. Španělsko zkrátka zůstává se svými 47 miliony obyvatel trialovou i biketrialovou velmocí. Kromě příznivých přírodních a klimatických podmínek tomu napomáhá také silná podpora tohoto sportu od místních institucí. O tu u nás sice musíme stále bojovat, ale v mnoha městech se to úspěšně daří. Zbývá tedy už jen maličkost – přilákat na regionální seriál soutěží 150 závodníků. «

UCI TRIAL: ČEKÁNÍ NA NOVÁ PRAVIDLA

Federace UCI stále hledá optimální formát pro novou soutěž, World Urban Games (WUG, Světové městské hry). Jak jste se mohli dočíst na webových stránkách, proběhne letos zkušebně nultý ročník. Naplánován je do švýcarského Laussane na 4.-5. června, od roku 2017 by pak měly WUG nahradit stávající UCI Trials World Championship. Právě náhrada klasického modelu světového šampionátu Městskými hrami je důvodem dlouhých diskuzí nad tím, jaká budou pravidla. Dodejme, že kromě trialu by měly být z cyklistických disciplín do WUG zařazeny ještě freestyle BMX a eliminátor (XCE).

Jedním z hlavních požadavků na WUG je atraktivita a srozumitelnost pro diváky. Zejména druhý jmenovaný je ale u trialu největší slabinou – divák z tribuny mnohdy nevidí ani šipky, natož jejich čísla, a těžko tak může odhadovat, co se na trati bude dít a kudy jezdec pojede. Proto se snad všichni, kdo se na konceptech Urban Games za trial podílejí, shodují na nutnosti lineárně koncipovaných sekcí: v ideálním případě přímý kontrolní úsek, ve kterém jsou překážky z narůstající obtížností. Pokud se to spojí s „open-free“ bodováním, tedy načítáním bonusových bodů namísto trestných, stává se „nová“ disciplína pro diváka snáze čitelnou: jezdec, který dojel dál, je zřejmě lepší.

Návrhů, jak vyjít divákovi vstříc, je samozřejmě více. Patří mezi ně i takové maličkosti, jako výrazná čísla se jménem na zádech jezdců, aby je publikum mohlo snadno identifikovat a fandit. Nebo velkoplošná obrazovka přinášející detailní záběry ze sekce a také průběžné pořadí. Jak dopadne celá diskuze, do které se zapojují nejen pořadatelé, ale také špičkoví jezdci, na to si budeme asi muset ještě chvíli počkat. «

JARNÍ PRÁZDNINY VE ŠPANĚLSKU? PROČ NE!

Jarní prázdniny máme spojené se sněhem a lyžováním, ale v posledních letech také s napjatým čekáním, zda vůbec nějaký sníh na horách napadne. Myšlenka vyměnit lyže za kolo proto není tak úplně neopodstatněná. Letos tuto variantu vyzkoušeli cyklotrialoví jezdci Petr Šos, Vlasta Čiháček a Petr Ječicha, i když v jejich případě se už dávno nejedná o prázdniny, nýbrž o dovolenou. Společně strávili týden v okolí Barcelony, každý den v jiném z místních špičkových trialparků, proti kterým jsou i Hamry nad Sázavou s Kyjovem dohromady stále jen malým parčíkem. Petr Šos určitě načerpal plno inspirace na přípravu překážek pro Mistrovství republiky Youth Games, které pořádá v Horšovském Týně na začátku července. «

NOVÁ MONTY M5

Firma Monty představila na konci února po několika měsících testování novou verzi svého top modelu M5. Prototyp bylo možné vidět v rukou továrního jezdce Luciena Liesera na finálovém závodě UCI Trials Světového poháru 2015, teď kolo konečně přichází do distribuce. Na první pohled zaujme matně černým povrchem s červenými doplňky – ale protože nejsme módní magazín, zajímají nás více technické detaily. I zde najdeme několik novinek. Ta první je očím skrytá a spočívá v použití nového typu uhlíkového vlákna a novém směru kladení vrstev kompozitního rámu a vidlice. Další změny už ale viditelné jsou: over-size hlavové složení 1-1/8“ rozšířené na 1,5“ spolu s mohutným krkem vidlice naznačuje, že jezdci nemusí mít strach to na nové M5 pořádně „naprat do předního kola“. Ostatní komponenty jsou použity výhradně z řady Monty ProRACE: pneumatiky 20x2,0“ vpředu a 19x2,6“ vzadu, kliky, pedály a také nová 18 zubová volnoběžka. Jak uvádí její označení „1359.9 18T“, je v ní 9 praporků a zaskakuje ve 135 polohách. Pokud bychom si odmysleli červený nápis „ProRACE“ na boku, jako by z oka vypadla nové volnoběžce OBR Bikes 135/9… Myslet si o tom může každý své. ☺

Pozornost si zaslouží i použité brzdy Hope Monty Edition. Díky kombinaci speciálních 160 mm kotoučů s upraveným povrchem a destiček ProRACE Evo dosahují až o 20 % vyšší účinnosti. Geometrické charakteristiky: WB 1008 mm, BB +85 mm, CS 349 mm, HA 71,5°. Hmotnost kola vychází i přes použití špičkových komponent 7,26 kg, cena pro distribuci je uvedena 2.999,- EUR. V České republice snad bude brzy možné novou M5 vidět na vlastní oči u továrního jezdce Monty Vaška Koláře. „Už se jí nemůžu dočkat!“, komentoval nový model Vasha. «

… A JEŠTĚ PÁR OBRÁZKŮ Z OLOMOUCKÉHO ZÁVODU

Vojta Křiva

Vojta Hříbek

Vojta Koblížek

Biketrialová revue, číslo 31 Vydal Biketrial klub Olomouc, Budovcova 3, 779 00 Bystrovany, IČ 750 95 581 v březnu 2016 jako propagační materiál. Dotazy, příspěvky, náměty posílejte na adresu klub@biketrial-olomouc.cz. Telefonický kontakt: +420 721 048 805. Jakékoliv reprodukce textů nebo fotografií jsou možné jen se svolením autorů. Více informací najdete na www.biketrial-olomouc.cz.

Olomoucký kraj OLOMOUC UAMK dům dětí a mládeže olomouc STAVES